

2000
1809–2009

OPETUSMINISTERIÖ
Undervisningsministeriet

ORVOT TEOKSET

7.12.2009

Jorma Waldén

jorma.walden@minedu.fi

Orvot teokset

- Tekijänoikeudella suojattuja teoksia, joiden oikeudenhaltijoita ei tunneta tai tavoiteta (määrittely puuttuu)
- Arviot määrästä vaihtelevat suuresti
 - arkistot: valokuvat, äänitteet
- Ratkaisumalleja
 - Talletusmakasiini: lupa käyttöön ja korvaus teoksen käytöstä tekijänoikeusjärjestön kautta; oikeudenhaltijan haettava korvaus tietystä ajassa
 - "Safe harbour" (lakiin kirjattuna): ei loukkausta, jos riittävästi ponnisteltu oikeudenhaltijan paikallistamiseksi; mahdollinen käytön korvaaminen
 - Julkisen elimen myöntämä käyttö lupa: tuomioistuin, hallintoelin tms.; mahdollinen käytön korvaus
 - Sopimuslisenssisäännös
 - Teosten rekisteröinti

Orvot teokset – Suomi

- ┌ Suomessa keskusteltu vuodesta 1976
- ┌ Komiteanmietintö 2002:5 – talletusmakasiini
 - käyttöluvan myöntäminen tuntemattoman tai tavoittamattoman tekijän puolesta
 - ei saada alan tekijöitä edustavan järjestön kohtuullisin toimin selville
 - käyttöluvan myöntävä hyväksytty järjestö perii korvauksen käytöstä; korvaus säilytetään tekijälle 10 vuoden ajan
 - täydentää käyttöaluekohtaisia sopimuslisenssisäännöksiä
- ┌ Tekijänoikeuden suuntaviivoja 2007:18

Sopimuslisenssi

- Käyttöaluekohtaiset sopimuslisenssisäännökset kattavat myös orpojen teosten käytön, esim.
 - **valokopiointi**
 - **kirjastot, arkistot, museot**
- Lupa kattaa teosten käytön järjestön kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti ilman, että tekijä voi esittää vaatimuksia käyttäjälle
- Puuttuu mekanismi orpojen teosten kaupallisen käytön mahdollistamiseksi

Orvot teokset – EU

- EU:ssa keskustelu erityisesti Euroopan digitaalisen kirjaston yhteydessä; oikeusvarmuuden lisääminen, yhteisön sisäisen orpojen teosten kaupan esteiden poistaminen
- Ratkaisumalleja
 - **Lakisääteinen poikkeus; käyttö mahdollista, jos oikeudenhaltijaa riittävästi etsitty (diligent search); jos oikeudenhaltija ilmestyy vaatimaan korvausta, korvaus maksetaan tekijänoikeusjärjestölle maksetusta korvauksesta**
 - **Sopimuslisenssi**
 - **Valtio myöntää käyttöluvan, jos oikeudenhaltijaa riittävästi etsitty**
 - **(teos/oikeudenhaltija -tietokantojen kehittäminen)**
- Komissio – vaikutusten arviointi